Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Средняя общеобразовательная школа № 60»

Рассмотрена	Согласована.	Утверждена
Рук. МО	Зам. директора по УР	Директор школы
_______________	__________________	_________________
Исмагилова Г.Р.	Закирова А.М.	А.Г. Амелин
29.08.2024		
Прпотокол № 1		приказ № 222 от 29.08.2024

ДОКУМЕНТ ПОДПИСАН ЭЛЕКТРОННОЙ ПОДПИСЬЮ
СВЕДЕНИЯ О СЕРТИФИКАТЕ ЭП
Сертификат: 1045D70026B022964C1C125646512C2B
Владелец: Амелин Андрей Геннадьевич
Действителен с 19.06.2023 до 19.09.2024

Контрольно –измерительные материалы для промежуточной аттестации (демоверсия) по родному языку и литературе, государственному (татарскому) языку 2024-2025 учебный год

Принята на педагогическом совете

протокол №1 от 29.08.2024 г.

Туган телдән (татар теле) арадаш аттестация.
5 нче сыйныф, татар төркеме
Аңлатма язуы

Эшне үткәрү максаты: 5 нче сыйныф укучыларының **“Туан тел (татар теле)**” фәнен үзләштерүенә бәя бирү.

Үткәрү формасы: грамматик биремле диктант.

Эшне үткәрү вакыты: 45 минут

Бәяләү: Диктант-укучының гомуми грамоталылыгын тикшерү өчен уздырыла торган язма эшнең бер төре. 5 нчы сыйныфта контроль диктантта сүзләр саны уку елы ахырында 55 - 65 сүз.Контроль диктант үз эченә өйрәнелгән тема яки темалар буенча орфограмма һәм пунктограммаларны (2-3очрак) ала.Контроль диктантта укучы тарафыннан төзәтүләр күп булса,билге бер баллга төшәргә мөмкин.

Грамматик биремнәр укучыларның 5 нче сыйныфта үткән темаларны үзләштереп алган белем -күнекмәләрне тикшерүгә нигезләнә.

5 нче сыйныфта татар теленнән 2 бирем алынды, шуларның:

1) Диктант
2) Грамматик бирем

1)*Дөнья, кояш* сүзләренә фонетик анализ ясарга;(югары дәрәҗә)

5.Биремнәрнең курс эчтәлеге буенча бүленеше.

Курсның бүлеге	Бирем саны
Фонетика	2

7. Аерым биремнәр һәм эшне тулаем бәяләү системасы

Диктант һәм грамматик бирем аерым бәяләнә.

1. **5 нче сыйныф курсы буенча туган (татар) теленнән арадаш аттестация эшендә тикшерелә торган эчтәлек элементлары.**

Эчтәлек бүлегенең коды	Тикшерелә торган элемент коды	Арадаш аттестациядә тикшерелә торган элементларның эчтәлеге
1	фонетик(диктант)	
	1.1.	***Фонетика. Орфоэпия. Графика”***бүлегендәтөпһәмюгарысыйныфлардаукучылартүбәндәгеләрне үзләштерә: - сүзләргә фонетик анализ ясарга өйрәнә; - татар теленең орфоэпик кагыйдәләрен саклап сөйләшүнең мөһимлеген аңлый; - татар теленең орфоэпик сүзлегеннән төрле белешмәләрдән кирәклек мәгълүматны табып, аларны тиешле урында дөрес итеп кулланырга өйрәнә. Укучыга түбәндәгеләрне үзләштерү мөмкинлеге бирелә: - фонетиканың төрле сәнгатьлеукучараларынаеру; - проза һәм поэзия жанрына караган текстларны сәнгатьле итеп уку; - мультимедия формасындагы орфоэпик сүзлек һәм белешмә материаллардан кирәкле мәгълүматны эзләп табып, аны үзенә кирәк вакытта файдалана белү.

Биремнәрнең авырлык дәрәҗәсе: Н-нигез(база), Ю-югары

№	Тикшерелә торган эчтәлек	Тикшерелә торган	Әзерлек дәрәҗәсенә	Авырлык дәрәҗәсе	Максималь балл	Биремне үтәүнең

	элементлары	элемент коды	куелган таләпләр коды			якынча вакыты (мин.)
1	Диктант	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5.	Н	5	25
2	Фонетик	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5.	Н, Ю	5	20

Диктантны бәяләү критериясе

1. Эш пөхтә башкарылса, хатасы булмаса «5» ле куела.(1-орфографик, 2 пунктуацион хата булырга мөмкин.)
2. 2 орфографик, 3 пунктуацион яки 3 орфографик, 2 пунктуацион хаталы эшкә «4» ле куела.
3. 4 орфографик, 4 пунктуацион яки 3 орфографик, 6 пунктуацион хаталы эшкә «3» ле куела.
4. 6 орфографик, 5 пунктуацион яки 5 орфографик, 8 пунктуацион хаталы эшкә «2» ле куела.

Грамматик биремне бәяләү критериясе

Һәр дөрес җавап 1әр балл белән бәяләнә. Гомуми балл – 5

0 - 40% –“2”ле 2 балл –“2” ле
60%- “3”ле 3балл -“3” ле
80%- “4”ле 4балл -“4” ле
100%- “5” ле 5 балл -“5” ле

5 нче сыйныф өчен арадаш аттестация эше

Диктант

“Таңны каршылау”

Як-ягыма күз салам. Чоңгыл тирәләре, елга өсләре аксыл-күк куе томанга төрелгән. Теге як яр бөтенләй күренми, шунлыктан агачларның өске өлешләре ничектер һавада асылынып торалар сыман.

Тирә-юнь тынлыкка чумган. Сирәк-мирәк кенә ишетелгәләгән тавышлар да тонык, калын пәрдә аша ишетелгән сыман.

Ниһаять,күкнең бер чите уткапкан гаох шыйбашлады. Сызылып кына таң беленде. Камышларга, су үләннәренә, кыяклы кураларга җан өреп, тыгыз җил исте. Таң җиле! Тирә-юнь шомлы кыштырдаулар белән тулды.

(*64 сүз).*

Грамматик бирем.

Дөнья, кояш сүзләренә фонетик анализ ясарга.

Туган телдән (татар теле) арадаш аттестация.

7 нче сыйныф, татар төркеме

Аңлатма язуы

Эшне үткәрү максаты: 7 нче сыйныф укучыларының **“Туган тел (татар теле)**” фәнен үзләштерүенә бәя бирү.

Үткәрү формасы: грамматик биремле диктант.

Эшне үткәрү вакыты: 45 минут

Бәяләү: Диктант-укучының гомуми грамоталылыгын тикшерү өчен уздырыла торган язма эшнең бер төре. 7 нче сыйныфта контроль диктантта сүзләр саны уку елы ахырында 80 - 90 сүз.Контроль диктант үз эченә өйрәнелгән тема яки темалар буенча орфограмма һәм пунктограммаларны (2-3очрак) ала.Контроль диктантта укучы тарафыннан төзәтүләр күп булса,билге бер баллга төшәргә мөмкин.

Грамматик биремнәр укучыларның 7 нче сыйныфта үткән темаларны үзләштереп алган белем -күнекмәләрне тикшерүгә нигезләнә.

7нче сыйныфта татар теленнән 2 бирем алынды, шуларның:

3) Диктант

4) Грамматик бирем

1.Калын хәрефләр белән бирелгән фигыльләрнең төзелешен тикшерергә .

5.Биремнәрнең курс эчтәлеге буенча бүленеше.

Курсның бүлеге	Бирем саны
Морфология	2

7. Аерым биремнәр һәм эшне тулаем бәяләү системасы

Диктант һәм грамматик бирем аерым бәяләнә.

1. **7 нче сыйныф курсы буенча туган (татар) теленнән арадаш аттестация эшендә тикшерелә торган эчтәлек элементлары.**

Эчтәлек бүлегенең коды	Тикшерелә торган элемент коды	Арадаш аттестациядә тикшерелә торган элементларның эчтәлеге
1	**Морфология** (диктант)	
	1.1.	Фигыль. Шарт фигыль, аның зат-сан белән төрләнеше, җөмләдә кулланылышы. Хәзерге, үткән һәм киләчәк заман сыйфат фигыльләр. Аларның сөйләмдә кулланылышы. Хәл фигыль һәм аның формалары. Исем фигыль. Инфинитив. Фигыльләрнең ясалышы.
	1.2.	Аваз ияртемнәре. Аларның ясалышы, сөйләмдә кулланылышы.
	1.3	Хәбәрлек сүзләр. Аларның җөмләдә кулланылышы.
	1.4	Бәйлекләр. Аларның төркемчәләре. Бәйлекләр һәм бәйлек сүзләрнең җөмләдә кулланылышы.
	1.5	Теркәгечләр. Аларның төркемчәләре, сөйләмдә кулланылу үзенчәлекләре.
	1.6	Кисәкчәләр. Аларның төркемчәләре, дөрес язылышы һәм сөйләмдә кулланылышы.
	1.7	Ымлыклар. Аларның төркемчәләре һәм дөрес язылышы, һәм сөйләмдә кулланылышы..

Биремнәрнең авырлык дәрәҗәсе: Н-нигез(база), Ю-югары

№	Тикшерелә торган эчтәлек элементлары	Тикшерелә торган элемент коды	Әзерлек дәрәҗәсенә куелган таләпләр коды	Авырлык дәрәҗәсе	Максималь балл	Биремне үтәүнең якынча вакыты (мин.)
1	Диктант	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5.	Н	5	25
2	Морфология	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5.	Н, Ю	5	20

Диктантны бәяләү критериясе

1. Эш пөхтә башкарылса, хатасы булмаса «5» ле куела.(1-орфографик, 2 пунктуацион хата булырга мөмкин.)

2. 2 орфографик, 3 пунктуацион яки 3 орфографик, 2 пунктуацион хаталы эшкә «4» ле куела.

3. 4 орфографик, 4 пунктуацион яки 3 орфографик, 6 пунктуацион хаталы эшкә «3» ле куела.
4. 6 орфографик, 5 пунктуацион яки 5 орфографик, 8 пунктуацион хаталы эшкә «2» ле куела.

Грамматик биремне бәяләү критериясе

Һәр дөрес җавап 1әр балл белән бәяләнә. Гомуми балл – 5

0 - 40% –“2”ле	2 балл –“2” ле
60%- “3”ле	3балл -“3” ле
80%- “4”ле	4 балл -“4” ле
100%- “5” ле	5 балл -“5” ле

Диктант. 7 нче сыйныф

Һәр йөрәктә-Тукай моңы.

Бүген без барыбыз да чиксез горурлык хисләре белән сөекле шагыйребезнең шигырьләрен **кабатлыйбыз**. Апрель кояшы үзе дә безнең бу бәйрәмебезгә килгән, якты нурларын тагын да юмартрак итеп **өләшә**. Шул кояш нурларына коенып, меңнәрчә балалар, тере чәчәкләр тотып, аның һәйкәле янына **юнәлә**. Аларның мөлаем, якты карашлары шагыйрьгә **төбәлгән**. Һәр йөрәктә-Тукай моңы, Тукай рухы!

Шагыйрьнең үз йөрәгендә дә сөйгән халкы һәм балалар иде. Язмышның салкын, ачы җилләре җанын өшетеп искән чагында да ул, балаларның бәхетле көннәре туачагына ышанып, күңеленә җылы тапты. Алар турында **кайгыртты**, үзенең ихлас шигырьләрен һәм җырларын балаларга бүләк итте. (89 сүз)

(“Сабантуй” газетасыннан)

Грамматик бирем.

1.Калын хәрефләр белән бирелгән фигыльләрнең төзелешен тикшерергә.

2.***Кабатлыйбыз** сүзенә морфологик ясагыз.

Туган телдән (татар теле) арадаш аттестация.

9 нчы сыйныф, татар төркеме

Аңлатма язуы

Эшне үткәрү максаты: 9 нчы сыйныф укучыларынын **“Туган тел (татар теле)**” фәнен үзләштерүенә бәя бирү.

Үткәрү формасы: грамматик биремле диктант.

Эшне үткәрү вакыты: 45 минут

Бәяләү: Диктант-укучының гомуми грамоталылыгын тикшерү өчен уздырыла торган язма эшнең бер төре. 9 нчы сыйныфта контроль диктантта сүзләр саны уку елы ахырында 120 сүз.Контроль диктант үз эченә өйрәнелгән тема яки темалар буенча орфограмма һәм пунктограммаларны (2-3очрак) ала.Контроль диктантта укучы тарафыннан төзәтүләр күп булса,билге бер баллга төшәргә мөмкин.

Грамматик биремнәр укучыларның 9 нчы сыйныфта үткән темаларны үзләштереп алган белем -күнекмәләрне тикшерүгә нигезләнә.

9 нчы сыйныфта татар теленнән 2 бирем алынды, шуларның:

5) Диктант
6) Грамматик бирем

1.Бишенче җөмләгә тулы синтаксик анализ ясарга.(нигез дәрәҗә)

5.Биремнәрнең курс эчтәлеге буенча бүленеше.

Курсның бүлеге	Бирем саны
Синтаксис	2

6. Аерым биремнәр һәм эшне тулаем бәяләү системасы

Диктант һәм грамматик бирем аерым бәяләнә.

2. **9 нчы сыйныф курсы буенча туган (татар) теленнән арадаш аттестация эшендә тикшерелә торган эчтәлек элементлары.**

Эчтәлек бүлегенең коды	Тикшерелә торган элемент коды	Арадаш аттестациядә тикшерелә торган элементларның эчтәлеге
1	**Кушма җөмлә** (диктант)	
	1.1	Кушма җөмлә турында гомуми төшенчә. Кушма җөмлә составындагы җөмләләрнең бәйләнеш төрләре.
	1.2	Кушма җөмлә төрләре. Тезмә кушма җөмләләр. Теркәгечле һәм теркәгечсез тезмә кушма җөмләләр, алар янында тыныш билгеләре.
	1.3	Иярченле кушма җөмләләр турында гомуми мәгълүмат. Аналитик иярченле кушма җөмләләр. Аларда бәйләүче чаралар һәм тыныш билгеләре.
	1.4	Синтетик иярченле кушма җөмләләр. Аларда бәйләүче чаралар һәм тыныш билгеләре.
	1.5	Иярчен җөмләләрнең мәгънә ягыннан төрләре. Җөмлә кисәкләре белән иярчен җөмлә төрләре арасындагы мәгънә бәйләнеше.
	1.6	Иярчен ия җөмләләр. Иярчен хәбәр җөмләләр. Иярчен аергыч җөмләләр. Иярчен тәмамлык җөмләләр. Иярчен хәл җөмләләр: иярчен вакыт, иярчен урын, иярчен рәвеш, иярчен күләм, иярчен сәбәп, иярчен максат, иярчен шарт һәм иярчен кире җөмләләр.
2.	**Текст һәм пунктуация**.	
	2.1	Текст турында гомуми төшенчә. Туры һәм кыек сөйләм һәм янында тыныш билгеләре.

Биремнәрнең авырлык дәрәҗәсе: Н-нигез(база), Ю-югары

№	Тикшерелә торган эчтәлек элементлары	Тикшерелә торган элемент коды	Әзерлек дәрәҗәсенә куелган таләпләр коды	Авырлык дәрәҗәсе	Максималь балл	Биремне үтәүнең якынча вакыты (мин.)
1	Диктант	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6., 2.1	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5.	Н	5	25
2	Кушма җөмлә синтаксисы	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5.	Н, Ю	5	20

Диктантны бәяләү критериясе

5. Эш пөхтә башкарылса, хатасы булмаса «5» ле куела.(1-орфографик, 2 пунктуацион хата булырга мөмкин.)
6. 2 орфографик, 3 пунктуацион яки 3 орфографик, 2 пунктуацион хаталы эшкә «4» ле куела.
7. 4 орфографик, 4 пунктуацион яки 3 орфографик, 6 пунктуацион хаталы эшкә «3» ле куела.
8. 6 орфографик, 5 пунктуацион яки 5 орфографик, 8 пунктуацион хаталы эшкә «2» ле куела.

Грамматик биремне бәяләү критериясе

Һәр дөрес җавап 1әр балл белән бәяләнә. Гомуми балл – 5

0 - 40% –“2”ле	2 балл –“2” ле
60%- “3”ле	3балл -“3” ле
80%- “4”ле	4 балл -“4” ле
100%- “5” ле	5 балл -“5” ле

9 нчы сыйныф өчен арадаш аттестация эше

Умарта кызы.

Менә яз да килеп җитте. Умарта кызы өчен бу яз аеруча матур һәм гүзәл иде, чөнки бу –гомерендә иң беренче язы иде аның. Чәчәктән чәчәккә очып, хуш исле бал җыйды ул. Аның өчен бөтен дөнья гөл бизәкләре чигелгән дәү келәм сыман иде.

Умарта кызы иң матур, иң хуш исле чәчәкләрне генә сайлап кунды. Менә ачылып килә торган саф гөлчәчәк бөресе. Аңа әле бер генә бөҗәкнең дә кунганы юк. Яфракчыкларына таң үзенең бай төсмерләрен койган сыман, өсләрендә чык бөртекләре җемелдәп тора.

Умарта кызы, үзенең үтә күренмәле һәм сыгылмалы нәни гәүдәсе белән тыгыз яфракчыкларны аера-аера, чәчәкнең үзәгенә үрмәләде һәм яшеренеп яткан кечкенә алтын кояшка озын нечкә борынын батырып, татлы бал эчә башлады. Ул чиксез бәхетле иде.
(125 сүз.)

(Ф.Әһлиуллинадан)

Бирем..

*1.Бишенче җөмләне җөмлә кисәкләре ягыннан тикшерергә.

Туган тел әдәбиятыннан (татар)арадаш аттестация. 5 нче сыйныф, татар төркеме
Аңлатма язуы

Эшне үткәрү максаты: 5 нче сыйныф укучыларының **“Туган тел әдәбияты (татар)**” фәнен үзләштерүенә бәя бирү.
Үткәрү формасы: тест
Эшне үткәрү вакыты: 45 минут

Эшне бәяләү нормалары

№	Бәяләү
1– 12.	дөрес сайланган җавап – 1 балл, дөрес сайланмаган җавап – 0 балл.

Барлык балллар кушыла һәм нәтиҗә түбәндәге таблицага нигезләнеп ясала:

Эшне бәяләү нормалары

Барлык баллар кушыла һәм нәтиҗә түбәндәге таблицага нигезләнеп ясала:

Балл	1-8балл	9- 14 балл	15-17 балл	18-19балл
%	0-49%	50-69%	70-89%	90-100 %
Билге	“2”	“3”	“4”	“5”

Арадаш аттестация үткәрү өчен эш биремнәрендә чагылган бүлекләр эчтәлегенең кодификаторы:

Түбәндәге шартлы билгеләр кулланыла: Б – база дәрәҗәсендәге биремнәр, Ю- авырлык дәрәҗәсе югары булган биремнәр

№	Контрольгә алынган эшләрнең эчтәлеге	Планлаштырган нәтиҗәләргә таләпләр	Эш дәрәҗә-се	Мак-си-маль балл
1	Г. Тукай”Су анасы”	**Укучыларның белем күнекмәләренә таләпләр** Белем дәрәҗәсенә таләпләр: - әдәби әсәрне иҗтимагый һәм мәдәни тормыш күренешләре белән бәйлелектә карау; - эчтәлек һәм форма берлеген аңлау; - әсәрнең темасын, проблемасын, идеясен билгеләү; - әдәби төрләр, жанрларны таный һәм аера белү. Күнекмәләргә таләпләр: - әдәби әсәрнең эчтәлеген белү; - әсәрдәге каршылыкны, төп фикерне табу; - әсәргә карата үз фикереңне әйтә белү; - бәйләнешле сөйләм булдыру; **Универсаль уку гамәлләре(УУГ) формалаштыруда көтелгән нәтиҗәләр** **Предмет нәтиҗәләр**: - әдәби әсәрнең эчтәлеген аңлау, төп фикерне таба белү; - әсәрләрне иҗтимагый һәм мәдәни тормыш күренешләре белән бәйлелектә аңлау; - язучыларның тормыш һәм иҗат юлларының мөһим фактларын истә калдыру; - әдәбият теориясе буенча билгеле бер күләмдә	Б	1
2	Г. Исхакый “Кәҗүл читек”		Б	1
3	М. Гафури, Гөлләр бакчасында		Б	2
4	М. Гафури “Кыр казы”		Б	1
5	Д. Аппакова “Шыгырдавыклы башмаклар”		Б	1
6	Ф.Кәрим “Гармунчы аю белән җырчы маймыл”.		Б	2
7.	А. Алиш “Сертотмас үрдәк”		Б	1
8	А. Алиш “Чуар тавык”		Б	1
9	Ф. Хөсни “Малай белән солдат”		Б	2
10	Н. Дәүли, Бәхет			3

	кайда була?	теоретик белемгә ия булу;		
11	Ш. Галиев Алтын куллар	- әсәрдә автор карашларын ачыклау һәм әсәргә карата үз фикереңне әйтә белү;		2
12	А. Алиш “Чуар тавык”	- әдәби әсәрне эчтәлек һәм форма берлегендә аңлау. **Шәхескә кагылышлы нәтиҗәләр**: - туган илгә мәхәббәт, ватанпәрвәрлек хисләре, туган телгә сакчыл караш тәрбияләү; - милли үзаң формалаштыру; - укуга карата теләк-омтылыш, җаваплы караш булдыру; - әйләнә-тирә табигатькә дөрес караш булдыру; - кешеләр белән аралаша белү культурасы тәрбияләү; - гаделлек, дөреслек, яхшылык, мәрхәмәтлелек һәм аларның киресе булган сыйфатларны тану, бәяләү; - алган белем һәм осталыкны тормышта максатчан кулланырга өйрәнү. **Метапредмет нәтиҗәләр:** Танып-белү гамәлләре: - әдәби әсәрне дөрес аңлап уку һәм анализлау; - дөрес нәтиҗәләр чыгару, гомумиләштерү; - сәбәп-нәтиҗә бәйләнеше булдыру; - үз фикереңне исбатлый һәм яклый алырга күнектерү; - әсәр хакында дөрес фикер йөртә алу. Коммуникатив гамәлләр: - иптәшеңне тыңлый, ишетә белү, ишеткәнен үз фикере белән чагыштыру; - нәтиҗәгә килгәнче, төрле карашларны өйрәнү һәм дөрес юлны сайлау; - үз фикереңне телдән һәм язма формада башкаларга җиткерә белү; - килеп чыккан проблемаларны уртага салып хәл итү; - төркемнәргә берләшү, бер фикергә килә белү; - өлкәннәр һәм яшьтәшләрең белән продуктив уртак гамәл оештыру; - текст буенча сораулар бирә белү. Регулятив гамәлләр: - дәреснең темасын, проблемасын, максатын мөстәкыйль таба белү; укыту проблемасын чишү; план буенча эшли белү; үз фикерләреңне мөстәкыйль дәлилләү; үзанализ һәм үзбәя булдыру.		2

Татар әдәбиятыннан арадаш аттестация

5 класс, татар төркеме (Тест).

1. **Бу шигырь юлларының авторы кем?**
   Һич сине куркытмасыннар шүрәле, җен һәм убыр;
   Барчасы юк сүз аларның- булганы юктыр гомер.
   1. Г. Тукай
   2. А. Алиш.
   3. М. Җәлил
2. **Әхмәдулла яңа киемнәрен киеп гает бәйрәменә барачак.**
   Бу кайсы әсәрдән?
   1. Г. Ибраһимов “Яз башы”
   2. М. Гафури “Кыр казы”
   3. Г. Исхакый “Кәҗүл читек”
3. **Шигырь юлларының авторын яз.**

- Әй чәчәкләр, сезгә кемнәр дуслар?
  Кемнәр дошманнар? дип сорадым

Бу шигырьнең авторы ________________________ Исеме ______________

4. **Ул, күздән югалганчы, бик моңлы иттереп: “Кыйгак!.. Кыйгак!..”- дип кычкырды. Аның бу кычкыруы миңа иң соңгы сәламе һәм минем белән саубуллашуы иде.**

Бу юллар кайсы әсәрдән?

1. М. Гафури “Кыр казы”
2. Г. Ибраһимов “Яз башы”
3. Г. Исхакый “Кәҗүл читек”.

5. **“Мондый башмакларны киеп, урам ташларын текелдәтеп тек-тек итеп басып йөргүең ни тора”. Бу юллар кайсы әсәрдән?**

1. Д. Аппакова “Йолдызкай”
2. Д. Аппакова “Шыгырдавыклы башмаклар”
3. Г. Исхакый “Кәҗүл читек”

6. **“Хәйдәрнең аты булган,**

Колагы каты булган,
Сызгырсаң ишетмәгән,
Сыптырсаң килешмәгән”

Бу шигырь юлларының авторы кем? Шигырьнең исеме ничек?

1. М. Җәлил
2. Ф. Кәрим
3. М. Гафури

Шигырьнең исеме ____

Авторы ______________________________

7. **“Борын заманда башы бүрекле, аягы төкле бер Үрдәк булган. Ул үзе сайрый белмәсә дә, күргән бер кошына, хайванына, ерткычына озак-озак итеп яңа хәбәрләр сөйләргә бик ярата икән”Бу юллар кайсы әсәрдән?**

1. Ф. Кәрим “Үлем уены”
2. Д. Аппаков “Йолдызкай”
3. А. Алиш “Сертотмас үрдәк”

8. “-Мин, Миргалим абзый, синә зур йомыш белән килдем, әнигә: “без дә нәселле тавыклар асрыйк!”-дидем, ярдәм сорап сиңа килдем, Миргалим абзый кире какмас, дидем.”

Бу юллар кайсы әсәрдән?

1. А. Алиш “Сертотмас үрдәк”
2. А. Алиш “Чуар тавык”
3. М. Гафури “Кыр казы”

9. **“Малай белән солдат” әсәренең төп герое кем?**

1. Рәшит
2. Раил
3. Наил

Әсәрнең авторын яз _____________________________

10. **Шигырь юлларына тиешле сүзләрне куй:**

Кояшлы яз көнендә
Яшел каен төбендә
Сөйләшәләр ике дус-
____

Шигырьнең авторын яз _________________ Шигырьнең исемен яз ______________________

11. **“Искиткеч кул**

Бар, ди имеш:
Ул орынса-
Үсә җимеш..”

Бу шигырь юлларының авторы кем:

1. Ш. Галиев
2. С. Сөләйманова
3. Н. Арсланов   Шигырьнең исемен яз ____________________

12. “-Мин, Миргалим абзый, сиңа зур йомыш белән килдем, әнигә: “без дә нәселле тавыклар асрыйк!”-дидем, ярдәм сорап сиңа килдем, Миргалим абзый кире какмас, дидем.”

Бу юллар кайсы әсәрдән?

1. А. Алиш “Сертотмас үрдәк”
2. А. Алиш “Чуар тавык”
3. М. Гафури “Кыр казы”

Малайның исеме ничек________________

5класс. Татар әдәбияты.Җаваплар:

Сорау №	Җавап
1	1
2	3
3	М. Гафури, Гөлләр бакчасында
4	1
5	2
6	2, Гармунчы аю белән җырчы маймыл
7	3
8	2
9	Наил, Ф. Хөсни
10	Галимҗан белән Илдус, Н. Дәүли, Бәхет кайда була?
11	1, Алтын куллар
12	2, Гата

Туган тел әдәбиятыннан (татар) арадаш аттестация.

7 нче сыйныф, татар төркеме

Аңлатма язуы

Эшне үткәрү максаты: 7 нче сыйныф укучыларының **“Ә**дәбият” фәнен үзләштерүенә бәя бирү.

Үткәрү формасы: комплекслы тест

Эшне үткәрү вакыты: 45 минут

Тест эше 17 биремнән тора. 1 нче бүлек 12 биремнән, 2 нче бүлек 5 биремнән тора. 1 нче бүлектә биремнәр дөрес җавап сайлап алуны күз алдында тота, 2нче бүлектә биремнәр кыска җаваплар язуны таләп итә.

Эшне бәяләү нормалары

№	Бәяләү
1-бүлек 1– 12.	дөрес сайланган җавап – 1 балл, дөрес сайланмаган җавап – 0 балл.
2-бүлек 1 –5	дөрес сайланган җавап – 2 балл, ике җавап таләп ителгән сорауларда берсе дөрес булса, 1 балл, дөрес сайланмаган җавап – 0 балл.

Барлык балллар кушыла һәм нәтиҗә түбәндәге таблицага нигезләнеп ясала:

Балл	1-10 балл	11- 18 балл	19- 20 балл	21- 22 балл
%	1-49%	50-69%	70-89%	90-100 %
Билге	“2”	“3”	“4”	“5”

Арадаш аттестация үткәрү өчен эш биремнәрендә чагылган бүлекләр эчтәлегенең кодификаторы:

Түбәндәге шартлы билгеләр кулланыла: Б – база дәрәҗәсендәге биремнәр, Ю- авырлык дәрәҗәсе югары булган биремнәр

№	Контрольгә алынган эшләрнең эчтәлеге	Планлаштырган нәтиҗәләргә таләпләр	Эш дәрәҗәсе	Мак-сималь балл
1	Халык авыз иҗаты.	**Укучыларның белем күнекмәләренә таләпләр** Белем дәрәҗәсенә таләпләр: - әдәби әсәрне иҗтимагый һәм мәдәни тормыш күренешләре белән бәйлелектә карау; - халык авыз иҗаты һәм матур әдәбиятның уртак сыйфатларын, үзенчәлекләрен белү; - эчтәлек һәм форма берлеген аңлау; - әсәрнең темасын, проблемасын, идеясен билгеләү; - әдәби образларны (кеше, табигать һ.б.) тану; - әдәби детальләрне таба белү; - сурәтләү чараларын табу; - әдәби төрләр, жанрларны таный һәм аера белү. Күнекмәләргә таләпләр: - әдәби әсәрнең эчтәлеген белү; - әсәрдәге каршылыкны, төп фикерне табу; - әсәр геройларына характеристика бирү; - әдәби әсәр буенча план төзү; - әсәргә карата үз фикереңне әйтә белү; - бәйләнешле сөйләм булдыру; - өйрәнелгән әсәрләр буенча яки бирелгән тема буенча сочинение яза белү; - шигырьләрне сәнгатьле итеп уку; - тәкъдим ителгән яки укучы үзе сайлаган әсәрләрне (шигырь, проза) яттан сөйләү.	Б	1
2-3	Г.Тукай иҗаты.		Б	1
4-5	Г. Ибраһимовның “Табигать балалары” хикәясе.		Б	1
6	Фәтих Кәримнең “ Бездә – яздыр”шигыре		Б	1
7	Г.Кутуйның “Рәссам” хикәясе.		Б	1
8	Әмирхан Еникиның “ Кем җырлалы? хикәясе.		Б	1
9-10	И.Газиның “Йолдызлы малай” хикәясе.			
11	М.Мәһдиев. “ без – кырык беренче ел малайлары”.		Б	1
12	Әдәбият теориясе		Б	1
1.-5	Һ.Такташның “Алсу” поэмасы.	**Универсаль уку гамәлләре(УУГ) формалаштыруда көтелгән нәтиҗәләр** **Предмет нәтиҗәләр**: - халык авыз иҗаты әсәрләрен үзләштерү, аның матур әдәбият белән уртак сыйфатларын һәм үзенчәлекләрен аера белү; - әдәби әсәрнең эчтәлеген аңлау, төп фикерне таба белү; - әсәрләрне иҗтимагый һәм мәдәни тормыш күренешләре белән бәйлелектә аңлау; - язучыларның тормыш һәм иҗат юлларының мөһим фактларын истә калдыру; - әдәбият теориясе буенча билгеле бер күләмдә теоретик белемгә ия булу; - әсәрдә автор карашларын ачыклау һәм әсәргә карата үз фикереңне әйтә белү; - әдәби әсәрне эчтәлек һәм форма берлегендә аңлау.	Ю	2

		Шәхескә кагылышлы нәтиҗәләр: - туган илгә мәхәббәт, ватанпәрвәрлек хисләре, туган телгә сакчыл караш тәрбияләү; - милли үзаң формалаштыру; - укуга карата теләк-омтылыш, җаваплы караш булдыру; - әйләнә-тирә табигатькә дөрес караш булдыру; - кешеләр белән аралаша белү культурасы тәрбияләү; - гаделлек, дөреслек, яхшылык, мәрхәмәтлелек һәм аларның киресе булган сыйфатларны тану, бәяләү; - алган белем һәм осталыкны тормышта максатчан кулланырга өйрәнү. **Метапредмет нәтиҗәләр:** Танып-белү гамәлләре: - әдәби әсәрне дөрес аңлап уку һәм анализлау; - дөрес нәтиҗәләр чыгару, гомумиләштерү; - сәбәп-нәтиҗә бәйләнеше булдыру; - үз фикереңне исбатлый һәм яклый алырга күнектерү; - әсәр хакында дөрес фикер йөртә алу. Коммуникатив гамәлләр: - иптәшеңне тыңлый, ишетә белү, ишеткәнен үз фикере белән чагыштыру; - нәтиҗәгә килгәнче, төрле карашларны өйрәнү һәм дөрес юлны сайлау; - үз фикереңне телдән һәм язма формада башкаларга җиткерә белү; - килеп чыккан проблемаларны уртага салып хәл итү; - төркемнәргә берләшү, бер фикергә килә белү; - өлкәннәр һәм яшьтәшләрең белән продуктив уртак гамәл оештыру; - текст буенча сораулар бирә белү. Регулятив гамәлләр: - дәреснең темасын, проблемасын, максатын мөстәкыйль таба белү; укыту проблемасын чишү; план буенча эшли белү; үз фикерләреңне мөстәкыйль дәлилләү; үзанализ һәм үзбәя булдыру.		

7 сыйныфка,татар төркеме, туган тел әдәбиятыннан (татар) арадаш аттестация биремнәре:

1.Халык авыз иҗаты әсәрләрен билгеләгез.

А)әкият, табышмак, мәкаль, әйтем, хикәя;

Ә)әкият, санамыш, җыр, әйтем,нәсер, мәкаль;

б)әкият, мәкаль, әйтем, табышмак, үртәвеч, такмак.

2. Г. Тукайның “Милли моңнар” шигыре кайсы көйгә җырлана?

А)”Тәфтиләү” көенә;

Ә) ”Зиләйлүк” көенә;

Б) “Әллүки” көенә.

3. Г.Тукай “ Милли моңнар” шигырен кайсы шагыйрь тәэсирендә яза?

*А)*Сәгыйть Рәмиев;

Ә)Закир Рзмиев;

Б)Шакир Рәмиев.

4.”Табигать балаларының” төп героеның исеме ничек?

А)Кәрим;

Ә)Шаһи;

Б)Хафиз.

5.Г.Ибраһимовның “Табигать балалары” хикәясенең төп герое нинди кеше?

А) 21 яшьлек ярлы егет;

Ә) 21 яшьлек урта хәлле егет;

Б) 21 яшьлек бай егет.

6. Ф.Кәримнең “ Бездә – яздыр” шигыре нинди темага язылган?

А) сугыш темасына;

Ә)яз темасына;

Б) мәхәббәт темасына.

7. Гадел Кутуйның “Рәссам”хикәясе нәрсә турында?

А) сугышта катнашучы бер рәссам турында;

Ә) дөньяга даны таралган рәссам Макс Латис турында;

Б) сугышта үлеп калган данлыклы рәссам турында.

8. Ә.Еникиның “ Кем җырлады ?” хикәясендә вакыйга кайда бара?

А) фронтта;

Ә) җимерек станциядә;

Б) Сарман буйларында.

9. Кайсы әсәре өчен И. Газига Г.Тукай исемендәге дәүләт премиясе бирелә?

А) “Йолдызлы малай”

Ә) “Онытылмас еллар”

Б) “ Бригадир кыз”

10. “Йолдызлы малай” хикәясендә төп герой кем?

А) Илгизәр;

Ә) әнисе;

Б) немец солдаты.

11. “ Без – кырык беренче ел балалары “ повестеның автобиографик әсәр икәнен дәлилләгән фикерне билгеләгез.

А) Мөхәммәт Мәһдиев үзе турында язган;

Ә) ул үзе педагогия училищесында укыган;

Б) повестьның прототибы – Мөхәммәт Мәһдиев, бу училищеда укыган, үзе сурәтләгән геройлар белән бергә яшәгән, шул чорга күп еллар үткәннән соң үз бәясен биргән.

12.” Драма “сүзе нинди мәгънәне аңлата?

А) сәхнә;

Ә) хәрәкәт;

Б) уйнау.

2 нче бүлек .Өзекне укыгыз. Сорауларга җавап бирегез.

Алсу күзен алмый үзен карый,
Үзе матур,
Үзе сөйкемле,
Үзе усал,
Үзе болай бердә
Усал түгел кебек шикелле...

1.Өзек кайсы шигырьдән алынган? (Шигырьнең исемен яз!)

2. Шигырьнең авторы кем?

3.Төп герой кем?

4.Һ.Такташның “Алсу” поэмасындагы төшеп калган сүзләрне языгыз.

Урам ташларына карлар ява,
Кар томалый ... ...,
Карда шуа-шуа Алсу килә,
Җиң эченә ... ...

5. Нинди поэмалар була?

Контроль эш биремнәренең җаваплары

№		балл
1	Ә	1
2,	Ә	1
3	А	1

4	Ә	1
5	Б	1
6	А	1
7,	Ә	1
8	Ә	1
9	Ә	1
10	А	1
11,	Б	1
12.	Ә	1
2 нче бүлек		
1	“Алсу” поэмасы	2
2	Һ.Такташ	2
3	“Алсу”	2
4	чана юлларын, тыккан кулларын	2
5	Лирик	2
		22

Туган тел әдәбиятыннан (татар)арадаш аттестация.
9 нчы сыйныф, татар төркеме
Аңлатма язуы

Эшне үткәрү максаты: 9 нчы сыйныф укучыларының **“Туган тел әдәбияты (татар)**” фәнен үзләштерүенә бәя бирү.

Үткәрү формасы: тест

Эшне үткәрү вакыты: 45 минут

Тест эше 17 биремнән тора. 1 нче бүлек 12 биремнән, 2 нче бүлек 5 биремнән тора. 1 нче бүлектә биремнәр дөрес җавап сайлап алуны күз алдында тота, 2нче бүлектә биремнәр кыска җаваплар язуны таләп итә.

Эшне бәяләү нормалары:

№	Бәяләү
1.– 12.	дөрес сайланган җавап – 1 балл, дөрес сайланмаган җавап – 0 балл.
2-бүлек 1 –5	дөрес сайланган җавап – 2 балл, ике җавап таләп ителгән сорауларда берсе дөрес булса, 1 балл, дөрес сайланмаган җавап – 0 балл.

Барлык баллар кушыла һәм нәтиҗә түбәндәге таблицага нигезләнеп ясала:

Балл	1-10 балл	11- 18 балл	19- 20 балл	21- 22балл
%	1-49%	50-69%	70-89%	90-100 %
Билге	“2”	“3”	“4”	“5”

Арадаш аттестация үткәрү өчен эш биремнәрендә чагылган бүлекләр эчтәлегенең кодификаторы:

Түбәндәге шартлы билгеләр кулланыла: Б – база дәрәҗәсендәге биремнәр, Ю- авырлык дәрәҗәсе югары булган биремнәр

№	Контрольгә алынган бүлекләр эчтәлеге	Планлаштырган нәтиҗәләргә таләпләр	Эш дәрә җә-се	Мак-си-маль балл
	1 нче бүлек	**Укучыларның белем күнекмәләренә таләпләр** Белем дәрәҗәсенә таләпләр:		
1-3	Халык авыз иҗаты.	- әдәби әсәрне иҗтимагый һәм мәдәни тормыш күренешләре белән бәйләлектә карау;	Б	1

<table>
<tr><td>4-5</td><td>XIX гасыр татар әдәбияты</td><td rowspan="8">- халык авыз иҗаты һәм матур әдәбиятның уртак сыйфатларын, үзенчәлекләрен белү;
- эчтәлек һәм форма берлеген аңлау;
- әсәрнең темасын, проблемасын, идеясен билгеләү;
- әдәби образларны (кеше, табигать һ.б.) тану;
- әдәби детальләрне таба белү;
- сурәтләү чараларын табу;
- әдәби төрләр, жанрларны таный һәм аера белү.
Күнекмәләргә таләпләр:
- әдәби әсәрнең эчтәлеген белү;
- әсәрдәге каршылыкны, төп фикерне табу;
- әсәр геройларына характеристика бирү;
- әдәби әсәр буенча план төзү;
- әсәргә карата үз фикереңне әйтә белү;
- бәйләнешле сөйләм булдыру;
- өйрәнелгән әсәрләр буенча яки бирелгән тема буенча сочинение яза белү;
- шигырьләрне сәнгатьле итеп уку;
- тәкъдим ителгән яки укучы үзе сайлаган әсәрләрне (шигырь, проза) яттан сөйләү.
Универсаль уку гамәлләре(УУГ) формалаштыруда көтелгән нәтиҗәләр
Предмет нәтиҗәләр:
- халык авыз иҗаты әсәрләрен үзләштерү, аның матур әдәбият белән уртак сыйфатларын һәм үзенчәлекләрен аера белү;
- әдәби әсәрнең эчтәлеген аңлау, төп фикерне таба белү;
- әсәрләрне иҗтимагый һәм мәдәни тормыш күренешләре белән бәйлелектә аңлау;
- язучыларның тормыш һәм иҗат юлларының мөһим фактларын истә калдыру;
- әдәбият теориясе буенча билгеле бер күләмдә теоретик белемгә ия булу;
- әсәрдә автор карашларын ачыклау һәм әсәргә карата үз фикереңне әйтә белү;
- әдәби әсәрне эчтәлек һәм форма берлегендә аңлау.
Шәхескә кагылышлы нәтиҗәләр:
- туган илгә мәхәббәт, ватанпәрвәрлек хисләре, туган телгә сакчыл караш тәрбияләү;
- милли үзаң формалаштыру;
- укуга карата теләк-омтылыш, җаваплы караш булдыру;
- әйләнә-тирә табигатькә дөрес караш булдыру;
- кешеләр белән аралаша белү культурасы тәрбияләү;
- гаделлек, дөреслек, яхшылык, мәрхәмәтлелек һәм аларның киресе булган сыйфатларны тану, бәяләү;
- алган белем һәм осталыкны тормышта максатчан кулланырга өйрәнү.
Метапредмет нәтиҗәләр:
Танып-белү гамәлләре:
- әдәби әсәрне дөрес аңлап уку һәм анализлау;
- дөрес нәтиҗәләр чыгару, гомумиләштерү;</td><td>Б</td><td>1</td></tr>
<tr><td>6</td><td>Драма жанрының үсеше</td><td>Б</td><td>1</td></tr>
<tr><td>7</td><td>XX гасыр башы әдәбияты.</td><td>Б</td><td>1</td></tr>
<tr><td>8-12</td><td>XX гасырның иң яхшы әсәрләре</td><td>Б</td><td>1</td></tr>
<tr><td></td><td>2 нче бүлек</td><td></td><td>12б</td></tr>
<tr><td>1-5</td><td></td><td>Ю</td><td>2</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td>10б</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

		- сәбәп-нәтиҗә бәйләнеше булдыру; - үз фикереңне исбатлый һәм яклый алырга күнектерү; - әсәр хакында дөрес фикер йөртә алу. Коммуникатив гамәлләр: - иптәшеңне тыңлый, ишетә белү, ишеткәнен үз фикере белән чагыштыру; - нәтиҗәгә килгәнче, төрле карашларны өйрәнү һәм дөрес юлны сайлау; - үз фикереңне телдән һәм язма формада башкаларга җиткерә белү; - килеп чыккан проблемаларны уртага салып хәл итү; - төркемнәргә берләшү, бер фикергә килә белү; - өлкәннәр һәм яшьтәшләрең белән продуктив уртак гамәл оештыру; - текст буенча сораулар бирә белү. Регулятив гамәлләр: - дәреснең темасын, проблемасын, максатын мөстәкыйль таба белү; укыту проблемасын чишү; план буенча эшли белү; үз фикерләреңне мөстәкыйль дәлилләү; үзанализ һәм үзбәя булдыру.		
				22б

9 нчы сыйныфның татар төркеменә туган әдәбиятыннан (татар) арадаш аттестация эше:

1.Татар әдәбияты үзенең чорында кайсы язу төрләрен алмаштырган?

а) рун, гарәп, кириллица;
ә) рун, уйгур, гарәп, латин;
б) рун, уйгур, гарәп, латин, кириллица;

2. Мәрсиянең композициясе нинди?

а) кереш, төп, бетем өлешләреннән тора;
ә) багышлау, кереш, төп һәмбетем өлешләреннән тора;
б) кереш, төп һәм йомгаклауөлешләреннән тора;

3. “Идегәй” эпос-дастанында Алтын Урда дәүләтенең кайсы чоры сурәтләнә?

а) Алтын Урда дәүләтенең төзелү чоры;
ә) Алтын Урданың көчәюе;
б) Алтын Урда дәүләтенең таркалу чоры.

4. XIXгасырда татар халкы үзенең кайсы галимнәре белән горурлана?

а) Габделҗаббар Кандалый, Муса Акъегетзадә;
ә) Шиһабетдин Мәрҗани, Хөсәен Фәезханов, Каюм Насыйри;
б) Закир Һади, Ризаэтдин Фәхретдин.

5. Кем ул Ризаэтдин Фәхретдин?

а) язучы, галим, тарихчы;
ә) галим, мәгърифәтче, дин белгече, җәмәгать эшлеклесе, тарихчы;
б) шагыйрь, галим, җәмәгать эшлеклесе, дин белгече.

6. Шәриф Хөсәеновның кайсы драмасы ике исем белән йөртелә?

а) “Зөләйха – адәм баласы”;
ә) “Әни килде”;
б) “Профессор ияве”.

7.Хәятның иң ахыргы һәм иң куәтле теләге нинди?

а) илаһи, гомерлек мәхшббшт бир!
ә) Салих мине яратсын иде!
б) Салих белән бай тормышта яшәсәк иде!

8. Галимҗан Ибраһимовның иҗаты кайсы халыклар әдәбияты үсешенә зур йогынты ясады?

а) рус әдәбияты;
ә) казах, үзбәк, азәрбайҗан, төрекмән, башкорт әдәбияты;
б) рус һәм башкорт әдәбияты.

9. Шәһәргә киткән Акъәбине яшьтәш карчык нәрсә дип озатып кала?
а) "Бәхил бул, ахирәттә күрешергә насыйп итсен!" – дип;
ә) "Тизрәк терелеп кайт!" - дип;
б) "Балаларында рәхәтләнеп яшә!" - дип.
10Замана балаларының шәфкатьсезлеге, Аяз Гыйләҗев үзе күрсәткәнчә, нинди зыян сала?
а) әниләрен оныталар;
ә) әниләрен генә түгел, туган илләрен дә, туган телләрен дә, кешене кеше итә торган гүзәл сыйфатларын да югалталар;
б) туган телләрен оныталар.
11. Жанры буенча "Өф-өф итеп" – нинди шигырь?
а) юмористик;
ә) сатирик;
б) лирик.
12. Габдулла Тукай кайсы рус шагыйрьләрен үзенең остазы итеп саный?
а) Некрасов, Бальмонт, Тютчев;
ә) Пушкин, Лермонтов;
б) Шевченко, Блок, Есенин.

2 нче бүлек .Өзекне укыгыз. Сорауларга җавап бирегез.

Талларга качты сандугач –
Мн аны эзлиммени?
Сандугач керде күңелгә –
Җырламый түзиммени?!

1.Өзек кайсы шигырьдән алынган? (Шигырьнең исемен яз!)
2. Шигырьнең авторы кем?
3.Төп герой кем?
4. Сандугач нинди образ?
5.Шигырьдә нинди кеше турында әйтелә?

Контроль эш биремнәренең җаваплары:

№		балл
1	Б	1
2,	Ә	1
3	А	1
4	Ә	1
5	Ә	1
6	А	1
7,	Ә	1
8	Ә	1
9	Ә	1
10	А	1
11,	Б	1
12.	Ә	1
2 нче бүлек		
1	"Сандугач керде күңелгә... "	2
2	Роберт Әхмәтҗанов	2
3	Сандугач	2
4	Лирик	2
5	Моңлы җырчы	2
		22

Туган телдән(татар теле)арадаш аттестация .
5 нче сыйныф,
Аңлатма язуы

Эшне үткәрү максаты: 5 нче сыйныф укучыларының **“Туган тел(татар)”**фәнен үзләштерүенә бәя бирү.

Үткәрү формасы: диалог төзү.

Диалогик сөйләмнең биремнәрен башкару өчен 45 минут вакыт бирелә.

Диалогик сөйләм биремнәренең эчтәлеге

№	**Диалогик сөйләм биремнәрендә чагылган бүлекләр эчтәлеге**
1.	Мәктәп тормыш
2.	Мин – өйдә булышчы
3.	Минем дусларым, минем яшьтәшләрем
4.	Дүрт аяклы дусларыбыз
5.	Спорт һәм сәламәтлек

Рус телендә сөйләшүче балаларның тугантелдән (татар теле) белем күнекмәләрен бәяләү нормалары:

№	Эштөрләре	Сыйныфлар				
		V	VI	VII	VIII	IX
2.	Диалогик сөйләм (репликалар саны)	5-6	6-7	7-8	9-10	11-12

Диалогиксөйләмнебәяләү:

Бирелгән ситуация яки өйрәнелгән тема буенча әңгәмә кора алганда, әйтелеше һәм грамматик төзелеше ягыннан дөрес, эчтәлеге ягыннан эзлекле һәм тулы диалогик сөйләм төзегәндә - «5»ле куела.

Бирелгән ситуация яки өйрәнелгән тема буенча әңгәмә кора алганда, әмма репликаларның әйтелешендә һәм аерым сүзләрнең грамматик формаларында 2—3 хата җибәреп, эчтәлеге ягыннан эзлекле диалогик сөйләм төзегәндә - «4»ле куела.

Өстәмәсораулар ярдәмендә генә әңгәмә кора алганда, репликаларның әйтелешендә һәм сүзләрнең грамматик формаларында 4—6 хата җибәреп, эчтәлеген бозып, диалогик сөйләм төзегәндә - «3»лекуела.

Бирелгән ситуация яки өйрәнелгән тема буенча диалог төзи алмаганда - «2»лекуела.

Диалог сөйләмнең темалары.

1.Мәктәп тормышы.
2.Мин –өйдә булышчы.
3. Минем дусларым, минем яшьтәшләрем
4.Дүрт аяклы дусларыбыз.
5.Спорт һәм сәламәтлек.

Туган телдән(татар теле)арадаш аттестация .
6 нчы сыйныф, 2-группа
Аңлатма язуы

Эшне үткәрү максаты: 6 нчы сыйныф укучыларының **“Туган тел (татар)**” фәнен үзләштерүенә бәя бирү.

Үткәрү формасы: картина буенча монолог төзү.

Монологик сөйләмнең биремнәрен башкару өчен 45 минут вакыт бирелә.

Монологик сөйләмнең биремнәренең эчтәлеге

№	Монологик сөйләм биремнәрендә чагылган бүлекләр эчтәлеге
1	Табигать һәм без
2.	Спорт һәм сәламәтлек

Рус телендә сөйләшүче балаларының туган телдән (татар теле) белем күнекмәләрен бәяләү нормалары

Укучыларның телдән җавап бирү күнекмәләрен тикшерү эшләренең күләме:

№	Эштөрләре	Сыйныфлар				
		V	VI	VII	VIII	IX
1.	Монологик сөйләм (фразалар саны)	7-8	8-10	8-10	10-12	10-12

Монологиксөйләмнебәяләү:

Өйрәнелгән яки тәкъдим ителгән тема буенча әйтелеше, грамматик төзелеше ягыннан дөрес һәм эчтәлеге ягыннан тулы, эзлекле монологик сөйләм өчен - «5»ле куела.

Өйрәнелгән яки тәкъдим ителгән тема буенча эзлекле төзелгән, әмма аерым сүзләрнең әйтелешендә, грамматик формаларында яки җөмлә төзелешендә 2—3 хаталы монологик сөйләм өчен - «4»ле куела.

Өйрәнелгән яки тәкъдим ителгән тема буенча эзлекле төзелмәгән, сүзләрнең әйтелешендә, җөмлә төзелешендә 4—7 хаталы монологик сөйләм өчен - «3»ле куела.

Өйрәнелгән яки тәкъдимителгәнтемага монолог төзиалмаганда, - «2»ле куела.

Монологик сөйләмнең темалары:

1. **Табигать һәм без.**
2. **Спорт һәм сәламәтлек.**

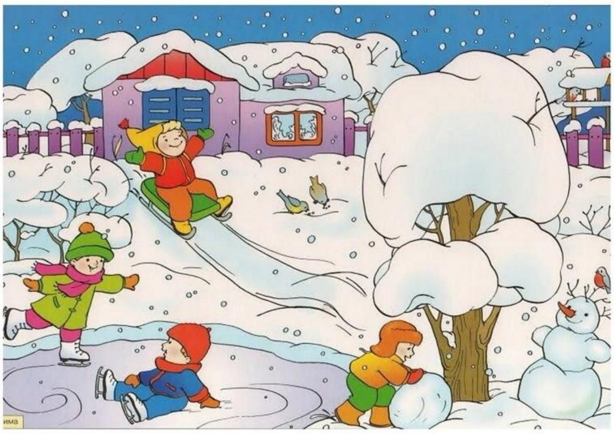

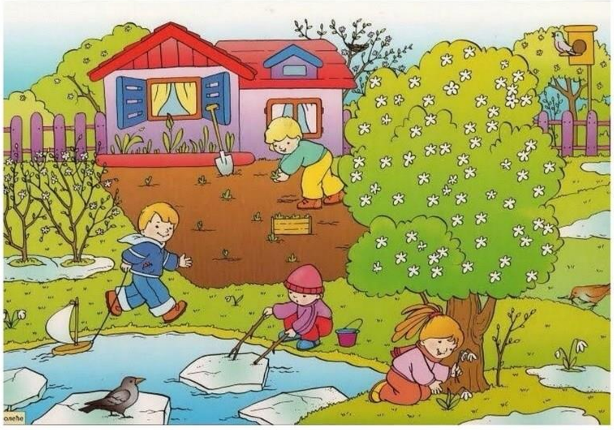

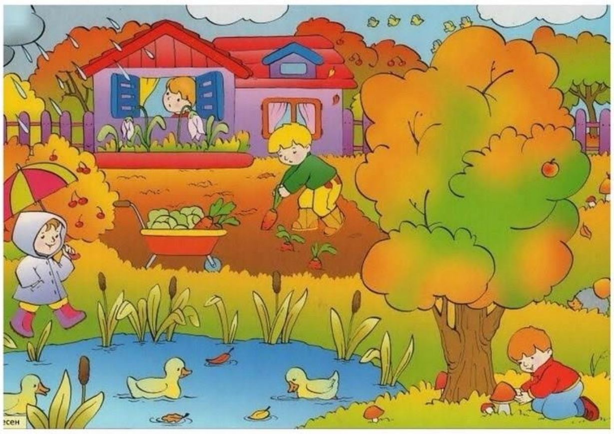

Туган телдән (татар теле) арадаш аттестация.
7 нче сыйныф, 2-группа
Аңлатма язуы

Эшне үткәрү максаты: 7 нче сыйныф укучыларының **“Туган тел (татар)**” фәнен үзләштерүенә бәя бирү.

Үткәрү формасы: контроль эш

Эшне үткәрү вакыты: 45 минут

Контроль эш5 биремнән тора.

Эшне бәяләү нормалары

№	Бәяләү
	Дөрес, орфографик хатасыз – 3 балл, дөрес орфографик хаталы – 1 балл.
2.	дөрес җавап – 3 балл, берсе дөрес булса 1 балл, дөресҗавапбулмаса – 0 балл.
3.	Дөрес, орфографик хатасыз – 3 балл, дөрес орфографик хаталы – 1 балл.
4.	Дөрес, орфографик хатасыз – 3 балл, дөрес орфографик хаталы – 1 балл.
5.	Дөрес итеп төзелгән, орфографик хаталары булмаса – 3 балл; дөрес итеп төзелгән, орфографик хаталы эш – 2 балл;; җавап тулы түгел, фикерләүдә эзлеклелек юк – 1 балл, җавап юк – 0 балл.

Контроль эшбиремнәренеңэчтәлеге

№	Контрольгәалынганэшләр неңэчтәлеге	Планлаштырганнәтиҗәләргәта ләпләр	Эшдә рә-җәсе	Макси маль Балл
1.	Мәктәп тормышы	Сузык һәм тартык аваз хәрефләре.	Б	3
2	Ял итәбез.	Җөмләнең баш кисәкләре.	Б	3
3	Өлкәннәр һәм кечкенәләр.	Эзлекле итеп җөмлә төзеп язу.	Б	3
4	Татарстан Республикасы	Җөмләләрне дөрес тәрҗемә итеп, җөмлә төзи белү.	Б	3
*5.	Ял итәбез.	Сөйләмситуациясенәкараганреплика ныформалаштыру.	Ю	3
Барлыгы				15

Барлык балллар кушыла һәм нәтиҗә, түбәндәге таблицага нигезләнеп ясала:

Балл	0-7 балл	8-11 балл	12- 13 балл	14-15 балл
%	0-49%	50 -69%	70 -89 %	90-100 %
Билге	“2”	“3”	“4”	“5”

7нче сыйныфка туган телдән (татар теле) арадаш аттестация биремнәре

1 вариант

1.Нокталар урынына тиешле хәрефләрне куеп языгыз.

Мин ашагып яза... . Ашыкма, ма...ур яз. Апа д...фт...р тикшерә.

2. Ия белән хәбәрне билгеләгез.

Мин кичә циркта бик яхшы ял иттем.

Опера җырчысы Федор Шаляпин озак еллар Казанда яшәгән.

3.Бирелгән сүзләрдән җөмләләр төзеп языгыз.

Ул, янында, тотты, өстәл, әдәпле, үзен.

____

Өлкән, автобуста, урын, бирергә, кешеләргә, кирәк.

____

Сез, хөрмәт, өлкәннәрне, итегез, һәрвакыт.

____

4.Татар теленә тәрҗемә итеп языгыз.
Старшими мы называем бабушек, дедушек, родителей, братьев, сестер.

____

Старшие не всегда довольны младшими.

____

Надо уважать старших, помогать им и находить общий язык.

____

***5. К ситуациям напишите соответствующие реплики.**
Спросите у друга, как он провел выходные дни.

____

Сообщите бабушке, что вы пойдёте в театр.

____

Как скажете о том, что хотите прочитать книгу.

____

2 вариант

1.Нокталар урынына тиешле хәрефләрне куеп языгыз.
Әни ирт...н эшкә бара. Илнур м... кт... пкә ашыга. Әти ашыгырга куш... .

2.Ия белән хәбәрне билгеләгез.
Мәктәптә укулар башлана.
Илнур укытучыга матур чәчәкләр бүләк итте.

3.Бирелгән сүзләрдән җөмләләр төзеп языгыз.
Яшьтәшләр, очрашырга, без, еш, белән , яратабыз.

____

Һәрвакыт, тиеш, өлкәннәрне, хөрмәт, кечкенәләр, итәргә.

____

Ял итү, белән, урманда, рәхәт, дуслар, бик.

____

4. **Татар теленә тәрҗемә итеп языгыз.**
Старшими мы называем бабушек, дедушек, родителей, братьев, сестер

____

Обычно младшие хотят жить по-своему.

____

Они любят много играть, отдыхать, ходить на дискотеки.

____

*5. **К ситуациям напишите соответствующие реплики.**
Спросите у друга, как он провел выходные дни.

____

Сообщите бабушке, что вы пойдёте в театр.

____

Как скажете о том, что друг другу нужно помогать.

____

Туган телдән(татар теле) арадаш аттестация .
8 нче сыйныф, 2-группа
Аңлатма язуы.

Эшне үткәрү максаты: 8 нче сыйныф укучыларының **“Туган тел (татар)**” фәнен үзләштерүенә бәя бирү.

Үткәрү формасы: контроль эш
Эшне үткәрү вакыты: 45 минут
Контроль эш5 биремнән тора.

Эшне бәяләү нормалары

№	Бәяләү
	Дөрес, орфографик хатасыз – 3 балл, дөрес орфографик хаталы – 1 балл.
2.	дөрес җавап – 3 балл, берсе дөрес булса 1 балл, дөрес җавап булмаса – 0 балл.
3.	Дөрес, орфографик хатасыз – 3 балл, дөрес орфографик хаталы – 1 балл.
4.	Дөрес, орфографик хатасыз – 3 балл, дөрес орфографик хаталы – 1 балл.
5.	Дөрес итеп төзелгән, орфографик хаталары булмаса – 3 балл; дөрес итеп төзелгән, орфографик хаталы эш – 2 балл;; җавап тулы түгел, фикерләүдә эзлеклелек юк – 1 балл, җавап юк – 0 балл.

Контроль эш биремнәренең эчтәлеге

№	Контрольгә алынган эшләрнең эчтәлеге	Планлаштырган нәтиҗәләргә таләпләр	Эш дәрә-җәсе	Макси маль Балл
1.	Татарстан Республикасы	Татарча язарга.	Б	3
2	Табигать һәм без	Җөмләләрне дөрес итеп төзергә.	Б	3
3	Мин һәм минем яшьтәшләрем	Җөмләләрне дөрес итеп төзеп бетерергә.	Б	3
4	Мәктәп тормышы.	Дөрес итеп кушымчалар куярга.	Б	3
*5.	Татарстан Республикасы	Ситуатив күнегү.	Ю	3
Барлыгы				15

Барлык балллар кушыла һәм нәтиҗә, түбәндәге таблицага нигезләнеп ясала:

Балл	0-7 балл	8-11 балл	12- 13 балл	14-15 балл
%	0-49%	50 -69%	70 -89 %	90-100 %
Билге	“2”	“3”	“4”	“5”

8нче сыйныфка туган телдән (татар) арадаш аттестация биремнәре

1-вариант

1.Шәһәр исемнәрен татарча яз.
Казань –
Зеленодольск –
Чистополь –
Альметьевск –
Елабуга –
Бугульма -
2. Составь предложения.
а) кирәк, табигатьне, сакларга, пычранудан.

____

б) өйрәндем, кышын, шуарга, мин, тимераякта.

____

в) апа, авылдагы, чакырды, әнине, көнгә, туган.

____

3.Кто чем занимается? Допиши предложения.
1)Укытучы ... .
2)Игенче ... .

3) Тегүче ... .

4. Вставь нужные окончания.

а) Безнеңсыйныфташигырьяз...кызлар бар.

б) Минем дәәйтә... сүзем бар.

в) Кичә кил... кунакклармузейгакиттеләр.

5*.Спроси друга о том:

- каких татарских поэтов, писателей он знает;

___

- какие реки есть в Татарстане;

___

- какие исторические места есть в Татарстане?

___

2-вариант

1.Шәһәр исемнәрен татарча яз.

Мензелинск –

Заинск –

Нижнекамск –

Буинск –

Набережные Челны –

Елабуга -

2. Составь предложения.

а) Өчен, файдалы, урман, сәламәтлек.

б) Кошлар, яши, җәнлекләр, урманда.

в) Сүзен, һәркем, ярата, рәхмәт.

3.Кто чем занимается? Допиши предложения.

1) Төзүче ... .

2) Балыкчы ... .

3) Язучы ... .

4. Вставь нужные окончания.

а) Безнеңсыйныфтаяхшыук... балалар бар.

б) Минем урамда уйный... килә.

в) Аларның бакчага бар... килми.

5*.Спроси друга о том:

- каких татарских поэтов, писателей он знает;

___

- какие города есть в Татарстане;

___

- какие животные обитают в Татарстане?

___

Туган телдән (татар) арадаш аттестация.

9 нчысыйныф, 2-группа

Аңлатма язуы

Эшнеүткәрүмаксаты: 9 нчесыйныфукучыларының **“Туган тел(татар)”** фәнен үзләштерүенә бәя бирү.

Үткәрүформасы: контроль эш
Эшне үткәрү вакыты: 45 минут
Контроль эш 5 биремннән тора.

Эшне бәяләү нормалары

№	Бәяләү
	Дөрес, орфографикхатасыз – 3 балл, дөресорфографикхаталы – 1 балл.
2.	дөрес җавап – 3 балл, берсе дөрес булса 1 балл, дөресҗавапбулмаса – 0 балл.
3.	Дөрес, орфографикхатасыз – 3 балл, дөресорфографикхаталы – 1 балл.
4.	Дөрес, орфографикхатасыз – 3 балл, дөресорфографикхаталы – 1 балл.
5..	Дөрес итеп төзелгән, орфографик хаталары булмаса – 3 балл; дөрес итеп төзелгән, орфографик хаталы эш – 2 балл;; җавап тулы түгел, фикерләүдә эзлеклелек юк – 1 балл, җавап юк – 0 балл.

Контроль эш биремнәренең эчтәлеге

№	Контрольгәалынганэшләр неңэчтәлеге	Планлаштырганнәтиҗәләргәта ләпләр	Эшдә рә-җәсе	Макси маль Балл
1.	Татарстан Республикасы	Саннарнысүзләрбеләнязу.	Б	3
2	Һөнәрсайлау.	Эзлекле итеп җөмлә төзеп язу.	Б	3
3	Спорт һәм сәламәтлек	Сүзясалышы.	Б	3
4	Спорт һәм сәламәтлек	Җөмләләрне дөрес тәрҗемә итеп, җөмлә төзи белү.	Б	3
*5.	Татарстан Республикасы (Беркем дә, бернәрсә дә онытылмый)	Сөйләмситуациясенәкараганреплика ныформалаштыру.	Ю	3
		Барлыгы		15

Барлык баллар кушыла һәм нәтиҗә, түбәндәге таблицага нигезләнеп ясала:

Балл	0-7 балл	8-11 балл	12- 13 балл	14-15 балл
%	0-49%	50 -69%	70 -89 %	90-100 %
Билге	“2”	“3”	“4”	“5”

9 нчы сыйныфта туган телдән (татар) арадаш аттестация биремнәре
1-вариант

1.Саннарны сүзләрбеләнязыгыз.
9, 11, 93, 145, 1368, 10722.

___

___

___

2.Бирелгән сүзләрдән җөмләләр төзеп язарга.
Якта, күренә, өй, җимерек, каршы, нигезе.

___

Үкереп торган, Газинур, пулемёты, күкрәге, капланды, белән,фашист, авызына.

___

Газинур, адым, өлгерде, берничә, атларга.

____

3.Сүзләргә антонимнар табып языгыз.
Яхшылык- ____
Файдалы-____
Әкрен-____
Кайгы-____
Дус-____
Ак- ____
4.Җөмләләрне тәрҗемәитепязыгыз.
Простите, вы ошибаетесь.

____

Передай привет друзьям.

____

Подождите немного.

____

5*.Спроси у друга:
- когда началась Велекая Отечественная война;

____

-где он хочет обучаться выбранной профессии;

____

- посещает ли он спортзал.

____

2-вариант

1.Саннарны сүзләрбеләнязыгыз.
3, 17,103, 864, 1945, 82971

____
____
____

2.Бирелгән сүзләрдәнҗөмләләртөзепязарга.
Күктә, иде, биек-биектә, аяз, бөдрә, болытлар, ак, йөзә.

____

Анын, янында, атылып чыгардай, типкән, йөрәге, партбилеты, рәсеме,

____

Александр Матросов, һәм.төрле, яталар, мәйданның, сугышчылар, хәрәкәтсез, урыннарында.

____

3.Сүзләргә антонимнар табып языгыз.
Шатлык- _______________________________________
Яхшы- ____
Ерак- ____
Күп- ____
Сәламәт- ______________________________________
Авыр- ____
4.Җөмләләрне тәрҗемәитепязыгыз.
Простите, вы знаете этого человека?

____

Какая интересная встреча!

____

Ты должен ответить на все вопросы.

____

5*.Спроси у друга:
- когда началась Велекая Отечественная война

____

- готов ли он к выбору профессии;

- занимается ли он спортом.

Туган тел әдәбиятыннан (татар) арадаш аттестация.
5 нче сыйныф,
Аңлатма язуы.

Эшне үткәрү максаты: 5 нче сыйныф укучыларының **“Туган тел әдәбияты (татар)**” фәнен үзләштерүенә бәя бирү.
Үткәрү вакыты: 45 минут.
Үткәрү формасы: текст белән эш.
Текст белән эш 3 бүлектән тора. 1 нче бүлек бирем дөрес, аңлап уку, 2 нче бүлектәге биремнәр сорауларга тулы җаваплар бирү, 3 нче бүлектәге бирем укучыларның иҗадилыгын өйрәнә, коммуникатив ууг билгели.

Эшне бәяләү нормалары

№	Бәяләү
1.	Дөрес, аңлапуку – 5 балл, дөресләкинаңламыйуку – 2 балл.
2	Дөрес җавап – 5 балл, берсе дөресбулса 1 балл, Дөресҗавапбулмаса – 0 балл.
3	Үзфикерентулыһәмаңлаешлыитепсөйләмдәачыпбиргән, хаталарыбулмаса – 5 балл; үзфикерентулыһәмаңлаешлыитепсөйләмдәачыпбиргән, хаталыэш – 4 балл; үзфикерентулыһәмаңлаешлыитеп сөйләмдәачыпбиргән, әмма эзлеклелектә 1 хата җибәрсә, – 3 балл; җаваптулыбулмаса –2 балл, җаваптулытүгел, фикерләүдәэзлеклелекюк – 1 балл, җавапюк – 0 балл.

Текст белән эш биремнәренең эчтәлеге

№	Контрольгәалынганэшләр неңэчтәлеге	Планлаштырганнәтиҗәләргәта ләпләр	Эшдә рә- җәсе	Макси маль балл
1.	“Табын янында”	Сүзләрне дөрес итеп әйтеп интонация белән аңлап уку.	Б	5
2	“Табын янында”	Сорауларга дөрес төгәл итеп җавап бирү.	Б	5

3	Ситуативкүнегү	Дөрес итеп җөмлә төзү.	Ю	6
Барлыгы				16

Барлык балллар кушыла һәм нәтиҗә, түбәндәге таблицага нигезләнеп ясала:

Балл	0-7 балл	8-11 балл	12- 14 балл	15-16 балл
%	0-49%	50 -69%	70 -89 %	90-100 %
Билге	“2”	“3”	“4”	“5”

Табын янында

Мин кичә бер гаиләгә кунакка бардым.Табын янына хуҗа малае Саша да утырды.Өстәл өстендә зур савыт белән салат тора.Саша салатны үз янына куйды һәм тиз-тиз ашый башлады.Хуҗабикә безгә аш бирде: башта миңа,аннан соң Сашага.Саша башкаларны көтмәде, ашны ашый да башлады.Ул сөйләшә-сөйләшә ашады.Кулы белән аштан итне алды һәм өстәлгә куйды.Десертка алма бирделәр.Хуҗа малае иң зур алманы сайлап алды да табын яныннан китте.Өстәл өсте бик пычрак калды: анда ит һәм ипи валчыклары аунап ята иде.

1нче бүлек: Текстны укып чык.

2 нче бүлек: Сорауларга җавап бирегез.(ответьте на вопросы)

1)Саша салатны, ашны ничек ашады?

2)Саша ничек ашады?

3)Ул итне ничек алды?

4)Саша нинди алманы сайлап алды?

5)Саша киткәч,өстәл өсте ничек калды?

*** 3 нче бүлек:**

Как скажете о том , что:

-надо сходить в магазин

- дома нельзя прыгать

- надо помочь маме, бабушке.

Туган тел әдәбиятыннан (татар) арадаш аттестация.
6 нчы сыйныф, 2-группа.
Аңлатма язуы.

Эшне үткәрү максаты: 6 нчы сыйныф укучыларының **“Туган тел әдәбияты (татар)**” фәнен үзләштерүенә бәя бирү.

Үткәрү вакыты: 45 минут

Үткәрү формасы: текст белән эш.

Текст белән эш 3 бүлектән тора. 1 нче бүлек бирем дөрес, аңлап уку, 2 нче бүлектәге биремнәр сорауларга тулы җаваплар бирү, 3 нче бүлектәге бирем укучыларның иҗадилыгын өйрәнә, коммуникатив ууг билгели.

Эшне бәяләү нормалары

№	Бәяләү
1.	Дөрес, аңлапуку – 5 балл, дөресләкинаңламыйуку – 2 балл.
2	Дөрес җавап – 5 балл, берсе дөресбулса 1 балл, Дөресҗавапбулмаса – 0 балл.
2	Үзфикерентулыһәмаңлаешлыитепсөйләмдәачыпбиргән, хаталарыбулмаса – 5 балл; үзфикерентулыһәмаңлаешлыитепсөйләмдәачыпбиргән, хаталыэш – 4 балл; үзфикерентулыһәмаңлаешлыитеп сөйләмдәачыпбиргән, әмма эзлеклелектә 1 хата җибәрсә, – 3 балл; җаваптулыбулмаса –2 балл,

	җаваптулытүгел, фикерләүдәэзлеклелекюк – 1 балл, җавапюк – 0 балл.

Текст белән эш биремнәренең эчтәлеге

№	Контрольгәалынганэшләр неңэчтәлеге	Планлаштырганнәтиҗәләргәта ләпләр	Эшдә рә- җәсе	Макси маль балл
1.	Без-булышчылар.	Сүзләрне дөрес итеп әйтеп интонация белән аңлап уку.	Б	5
2	Без-булышчылар.	Сорауларга дөрес төгәл итеп җавап бирү.	Б	5
3	Ситуативкүнегү	Дөрес итеп җөмлә төзү.	Ю	6
		Барлыгы		16

Барлык балллар кушыла һәм нәтиҗә, түбәндәге таблицага нигезләнеп ясала:

Балл	0-8 балл	8-11 балл	12- 14 балл	15-16 балл
%	0- 49%	50 -69%	70 -89 %	90-100 %
Билге	“2”	“3”	“4”	“5”

Без-булышчылар

Әхмәт әнисе белән генә яши. Аның әнисе бик күп эшли: кер юа , тәмле ашлар пешерә,өй җыештыра ,су алып кайта.Әлбәттә,әнисе иртә тора ,ерактагы чишмәдән сап-салкын су алып кайта.Чөнки Әхмәт чишмә суын бик ярата. Әхмәт урамда уйный,әнисенә бик аз булыша.

Кызганычка каршы ,беркөнне аның әнисе нык авырды, урыныннан тормады.Ул Әхмәтне үз янына чакырды да:

-Улым ,чишмәдән су алып кайт әле, салкын чишмә суы эчсәм,терелермен кебек,-диде.

Ул көнне урамда бик эссе иде.Ә чишмә ерак.Әхмәт суны урамдагы коедан гына алып кайтты.Әнисе сизмәс дип уйлады.Әнисе суны эчте дә:

-Рәхмәт ,улым.Ләкин бүген су нигәдер салкын да, тәмле дә түгел, үзем авырыймдыр инде,-диде.Әхмәт кып-кызыл булды,елап җибәрде. (Ф.Яруллиннан)

1 нче бүлек: Текстны укып чык.

2 нче бүлек: Сорауларга җавап бирегез.(ответьте на вопросы)

1)Әхмәт кем белән яши?
2)Әнисе нишли?
3)Әхмәт нәрсә ярата?
4)Әхмәтнең әнисенә нәрсә булды?
5)Әнисе Әхмәткә нәрсә эшләргә кушты?

*** 3 нче бүлек:Сообщите о том,что:**

-однажды мама Ахмета заболела
-ей захотелось попить холодной воды
-на улице очень жарко.

Туган әдәбиятыннан (татар) арадаш аттестация.
7 нче сыйныф, 2-группа
Аңлатма язуы

Эшне үткәрү максаты: 7 нче сыйныф укучыларының **“Туган тел әдәбияты (татар)**” фәнен үзләштерүенә бәя бирү.

Эшне үткәрү вакыты: 45 минут

Үткәрү формасы: текст белән эш

Текст белән эш 3 бүлектән тора. 1 нче бүлек бирем дөрес, аңлап уку, 2 нче бүлектәге биремнәр сорауларга тулы җаваплар бирү, 3 нче бүлектәге бирем укучыларның иҗадилыгын өйрәнә, коммуникатив ууг билгели.

Эшне бәяләү нормалары

№	Бәяләү
1 нчебүлек	Дөрес, аңлап уку – 5 балл, дөрес ләкин аңламый уку – 2 балл.
2 нче бүлек 1-5	Дөресҗавап – 5 балл, берсе дөресбулса 1 балл, дөрежавапбулмаса – 0 балл.

3 нче бүлек .	Үзфикерентулыһәмаңлаешлыитепсөйләмдәачыпбиргән, хаталарыбулмаса – 5 балл; үзфикерентулыһәмаңлаешлыитепсөйләмдәачыпбиргән, хаталыэш – 4 балл; үзфикерентулыһәмаңлаешлыитеп сөйләмдәачыпбиргән, әмма эзлеклелектә 1 хата җибәрсә, – 3 балл; җаваптулыбулмаса –2 балл, җаваптулытүгел, фикерләүдәэзлеклелекюк – 1 балл, җавапюк – 0 балл.

Текст белән эш биремнәренең эчтәлеге

№	Контрольгәалынганэшләр неңэчтәлеге	Планлаштырганнәтиҗәләргәта ләпләр	Эшдә рә-җәсе	Макси маль балл
1.	Ага да ага Идел.	Сүзләрне дөрес итеп әйтеп интонация белән аңлап уку.	Б	5
1-5	Ага да ага Идел.	Сорауларга дөрес төгәл итеп җавап бирү.	Б	5
1.	Ситуативкүнегү	Дөрес итеп җөмлә төзү.	Ю	6
Барлыгы				16

Барлык баллар кушыла һәм нәтиҗә, түбәндәге таблицага нигезләнеп ясала:

Балл	0-7 балл	8-11 балл	12- 14 балл	15-16 балл
%	0-49%	50 -69%	70 -89 %	90-100 %
Билге	“2”	“3”	“4”	“5”

7нче сыйныф туган тел әдәбиятыннан (татар) арадаш аттестация биремнәре

Ага да ага Идел.

Пароход Казанга бик иртә, иртәнге сәгать алтыда килә икән.
Якты, җыйнак салонда, озак кына утырып, кичке аш ашадым. Пианинода уйнадылар, җырчысы да табылды. Күңел ачылып китте. Палубагачыктым.
Җәйге кич иде. Тулганай су өстендә көмеш юл сузган. Пароходыбыз Куйбышев диңгезе киңлегенә чыккан.Әйләнә- тирә очсыз-кырыйсыз су, ә күктә бик күп йолдызлар.
Пароход бара. Аулак палубада, ялгыз мин йөрим. Юл күрсәтеп чайкалган өчпочмакбакеннарбашындагыкызыл, яшелутлар, күзкыскандай,сүнеп- кабынып, безне озатып калалар. Мин палубаны әйләнәмдә әйләнәм. Менәкөнтуабашлый. Көн белән бергә саба җиле туа. Сәгатьдүртенчеләртирәсендә Идел яры, КамаТамагыпристанекүренә. Буиңсоңгытуктапузган пристань иде. Хәзериндепароходыбыз, Идел яры буйлап, Красновидово, Шелангаавылларын, Ослантауларынузып, Казангаякынлаша барды. Бучагындатирә-як яктырган, Идел өстеиртәнгекояшнурларыһәм балык күзләпочканакчарлаклартавышларыбеләнҗанланганиде. Иртәнгепалубадаялгызымшулкүренешнекүзәтеп барам...
Табигать, бөек художник син! Әгәрдәтормышыбызныбизәүче, синтабигатьбулмасаң, яшәүбиккүңелсезбулыриде, кешегелтупаслана, картаябарыриде.
Ниндиматур, ах, ниндиҗанлыбуиртәнгесәгатьләрдә Идел өсте!
Тын гына, салмаккынатирбәлеп ага да ага Идел. (Г.Минскийдан).

Бирем.

1 нче бүлек: Текстны укып чык.

2 нче бүлек .Сорауларга җавап бир.

1. Әсәр нәрсә турында?

2.Пароход Казанга кайчан килә?
3.Герой нишли?
4. Пароход кая якынлаша?
5. Табигать нинди?

3 нче бүлек: Ситуатив күнегү.

Как скажете о том, что вы:

- Летом идете в поход;
- любите природу Татарстана;
- Знаете много рек Татарстана.

Туган әдәбиятыннан (татар) арадаш аттестация.

8 нче сыйныф, 2- группа

Аңлатма язуы

Эшне үткәрү максаты: 8 нче сыйныф укучыларының **“Туган тел әдәбияты (татар)**” фәнен үзләштерүенә бәя бирү.

Үткәрү вакыты: 45 минут.

Үткәрү формасы: текст белән эш

Текст белән эш 3 бүлектән тора. 1 нче бүлек бирем дөрес, аңлап уку, 2 нче бүлектәге биремнәр сорауларга тулы җаваплар бирү, 3 нче бүлектәге бирем укучыларның иҗадилыгын өйрәнә, коммуникатив ууг билгели.

Эшне бәяләү нормалары

№	Бәяләү

1	Дөрес, аңлапуку – 5 балл, дөресләкинаңламыйуку – 2 балл.
2	дөрес җавап – 5 балл, берсе дөресбулса 1 балл, дөресҗавапбулмаса – 0 балл.
2	Үзфикерентулыһәмаңлаешлыитепсөйләмдәачыпбиргән, хаталарыбулмаса – 5 балл; үзфикерентулыһәмаңлаешлыитепсөйләмдәачыпбиргән, хаталыэш – 4 балл; үзфикерентулыһәмаңлаешлыитеп сөйләмдәачыпбиргән, әмма эзлеклелектә 1 хата җибәрсә, – 3 балл; җаваптулыбулмаса –2 балл, җаваптулытүгел, фикерләүдәэзлеклелекюк – 1 балл, җавапюк – 0 балл.

Текст белән эш биремнәренең эчтәлеге

№	Контрольгәалынганэшләр неңэчтәлеге	Планлаштырганнәтиҗәләргәта ләпләр	Эшдә рә- җәсе	Макси маль балл
1.	Урман	Сүзләрне дөрес итеп әйтеп интонация белән аңлап уку.	Б	5
2	Урман	Сорауларга дөрес төгәл итеп җавап бирү.	Б	5
3	Ситуативкүнегү	Дөрес итеп җөмлә төзү.	Ю	6
Барлыгы				16

Барлык баллар кушыла һәм нәтиҗә, түбәндәге таблицага нигезләнеп ясала:

Балл	0-8 балл	8-11 балл	12- 14 балл	15-16 балл
%	0-49%	50 -69%	70 -89 %	90-100 %
Билге	“2”	“3”	“4”	“5”

Урман.

Урман –кешенең якын дусты .Урманны кем генә яратмый икән?!

Ул үзенең матурлыгы,гүзәллеге белән табигатькә ямь бирә.Урманда һава чип-чиста,шуңа күрә аны планетабызның үпкәсе дип атыйлар да инде.Урман ул-кислород чишмәсе, ягулык, төзү материалы, дарулар дөньясы да.Тормыш өчен кирәкле сумала ,камфара, скипидар буяулар да урманнан алына.Урман кошларга , җәнлекләргә азык , яшәү урыны бирә ,кырларыбыз өчен дым саклый, климатны яхшырта.

Урмандагы һәр үсемлек ,җәнлек,кош табигатькә ямь бирә.Зифа ак каеннар,күке тавышы сандугачлар сайравы...Барысы да урман белән бәйле.

Әйе, урман матур да ,файдалы да.Ләкин урманга булышырга , аны сакларга кирәк!Урманнарны чиста тотыйк ,киләчәк буын өчен саклап калыйк.

1 нче бүлек: Текстны укып чык.
2 нче бүлек: Сорауларга җавап бирегез.(ответьте на вопросы)
1)Урманда һава нинди?
2)Тормыш өчен кеше нәрсәләрне урманнан ала?
3)Урманда нәрсәләр яши?
4)Урманда нәрсәләр сайрый?
5)Урманны нишләргә кирәк
*** 3 нче бүлек:**
Как скажете о том, что:
-нельзя раводить костер в лесу;
- нельзя ломать деревья;
- нельзя загрязнять воду.

Туган тел әдәбиятыннан (татар) арадаш аттестация.
9 нчысыйныф, 2-группа
Аңлатма язуы

Эшне үткәрү максаты: 9 нчы сыйныф укучыларының **“Туган тел әдәбияты (татар)**” фәнен үзләштерүенә бәя бирү.
Үткәрү вакыты: 45 минут.
Үткәрү формасы: текст белән эш

Текст белән эш 3 бүлектән тора. 1 нче бүлек бирем дөрес, аңлап уку, 2 нче бүлектәге биремнәр сорауларга тулы җаваплар бирү, 3 нче бүлектәге бирем укучыларның иҗадилыгын өйрәнә, коммуникатив ууг билгели.

Эшнебәяләүнормалары

№	Бәяләү
1.	Дөрес, аңлапуку – 5 балл, дөресләкинаңламыйуку – 2 балл.
.1-5	дөрес җавап – 5 балл, берсе дөресбулса 1 балл, дөресҗавапбулмаса – 0 балл.
1.	үзфикерентулыһәмаңлаешлыитеп, тулыҗөмләтөзегәнэшкә – 5 балл; үзфикерентулыһәмаңлаешлыитептулыҗөмләтөзелмәсә – 4 балл; үзфикерентулыһәмаңлаешсызитептулыҗөмләтөзелмәсә – 3 балл; җаваптулыбулмаса –2 балл, җаваптулытүгел, фикерләүдәэзлеклелекюк – 1 балл, җавапюк – 0 балл.

Контроль эшбиремнәренеңэчтәлеге

№	Контрольгәалынганэшләр неңэчтәлеге	Планлаштырганнәтиҗәләргәталәпләр	Эшдә рә-җәсе	Макси маль балл
1.	“Ләлә алгы сызыкта”	Сүзләрнедөреситепәйтеп интонация беләнаңлапуку.	Б	5
1-5	“Ләлә алгы сызыкта”	Сорауларгадөрестөгәлитеп җавап бирү.	Б	5
1.	Ситуативкүнегү		Ю	6
Барлыгы				16

Барлык баллларкушылаһәмнәтиҗә, түбәндәгетаблицаганигезләнепясала:

Балл	0-7 балл	8-11 балл	12- 14 балл	15-16 балл
%	0-43%	50 -68%	70 -87 %	90-100 %
Билге	"2"	"3"	"4"	"5"

9 нчы сыйныфта туган тел әдәбиятыннан (татар) арадаш аттестация биремнәре

Ләлә алгы сызыкта

Вакытбикакрынүтте. Кыз немец ныгытмаларыартындагысукмакныкүзәтте. Бусукмактаннемецларешйөриләрахрысы, тапталып беткән. Хәзерандаберкемдәкүренми. Көтәргә кирәк

Ләләтуңабашлады. Декабрь салкыны, тун астынакереп, үзәккә үтә. Аныңкулларысызларгатотынды. Торасы, селкенәсе, җайлыракитепятасыкилә. Ләкинселкенергәдә, кузгалырга да ярамый. Кем белә, бәлки, каршыякта да, карга күмелеп , снайпер ятаторгандыр. Бер секунд – бергомер.

Сукмактаналарөчәүкиләләр. Алда –куртка кигәнике офицер, артта – бер солдат. Беренчеофицер ,кулындагытаягыбеләнбезнеңяккатабакүрсәтә - күрсәтә , икенчесенәнидерсөйли.Участокнытапшырабулсакирәк, икенчесе кабул итә, ахрысы.”Бикәйбәт, сезнеартыкмәшәкатьләмәсөчен, акткаүземгенәкулкуям “-дидеЛәләһәм, винтовкасынәкренгенәкүтәреп, икенчеофицергатөзибашлады. Болайиткәндә, беренчесенеңкачар юлы киселә.

Немец офицерынының башы – оптик прицел кылуртасында. Булды! Ләләикетапкыратыпҗибәрде. Өченчетапкыратаргаөлгермәде , солдат җилочыргандай юкка чыкты.Ләкинкачып кая китәсеңсин, дошман солдаты.

-Ленинград өчен!-дидеЛәләһәмикенчепозициягәкүчеп, яңадан кар эченәкүмелде.Уларада немец дзодларыпулеметтанутачты. Пулялар, кар тузанытуздырып, үрөстендәсызгырабашладылар....

Үрне утка тотукүпмевакытбарганынЛәләбелмәде,аңабикозакбулыптоелды... Пулеметлартынды.Миналар да ярылмыйбашлады. Ләкин Ләлә китмәде. Улбашынкүтәрде. Кояшинде урман артында ,биктизкараңгытөшеп килә. Ләләнеңкайнарлангантәнеяңадансуынды, суыктагынаныңүзәгенәүтәбашлады..Күзләрихтыярсызйомылдылар. Аларныәллә ни бирсәләрдәачмасидеЛәлә. Ләкиникетапкыратыпҗибәрделәр.Тын урман эчеяңгырапкитте.

Г. Әпсәләмовтан

Бирем:

1 нче бүлек:1 Текстныукыпчык.

2 нчебүлек: Сорауларгаҗавапбирегез. (ответьте на вопросы)

1. Әсәрдәгевакыйгакайчан бара ?
2. Сукмактанкемнәркиләләр?
3. Ләләвинтовкасынкемгәтөзәде?
4. Ләләничәтапкыратты?
5. Тын урман нишләде?

3 нчебүлек:Спроси у друга:

- знает ли он (она) героев Великой Отечественной войны;
- когда началась Великая Отечественная война;
- любит ли он (она) читать книги про подвиги.

Контрольно-измерительные материалы по учебному предмету
Родная (русская) литература
Итоговая промежуточная аттестация

Цель проведения: определить уровень образовательных достижений учащихся 5-9 классов по родной литературе с целью установления соответствия качества подготовки требованиям ФГОС и выявления динамики результативности обучения.

Материалы, используемые при составлении контрольной работы:

1. ФГОС основного общего образования по родной литературе.
2. Программа по предмету «Родная литература»

Форма контроля: письменный ответ на вопрос (сочинение)

Темы сочинений:

5 класс

1. Сочинение – рассуждение «Дружба – великая сила»

2. Сочинение – рассуждение «Маленький герой с большим сердцем»

6 класс

1. Сочинение –рассуждение «Почему семья нужна человеку»

2. Сочинение – рассуждение «Чему меня научил герой художественного произведения»

7 класс

1. Сочинение – рассуждение «Портрет настоящего друга»

2. Сочинение-рассуждение «…прикоснуться к красоте можно только сердцем».

8 класс

1. Сочинение – рассуждение «Нравственные истоки поступков»

2. Сочинение – рассуждение «Любовь как высшая нравственная основа человека»

9 класс

1. Сочинение – рассуждение «Трагическая судьба человека во время Великой Отечественной войны»

2. Сочинение – рассуждение «Подросток в современном мире, поиски человеческих ценностей»

Оценка сочинений

Сочинение – основная форма проверки умения правильно и последовательно излагать мысли, уровня речевой подготовки учащихся.

С помощью сочинений проверяются:

а) умение раскрыть тему;

б) умение использовать языковые средства в соответствии со стилем, темой и задачей высказывания;

в) соблюдение языковых норм и правил правописания.

Любое сочинение оценивается двумя отметками: первая ставится за содержание и речевое оформление, вторая – за грамотность, т.е. за соблюдение орфографических, пунктуационных и языковых норм.

Содержание сочинения оценивается по следующим критериям:

- соответствие работы ученика теме и основной мысли;
- полнота раскрытия темы;
- правильность фактического материала;

- последовательность изложения.

При оценке речевого оформления сочинений учитывается:

- разнообразие словаря и грамматического строя речи;
- стилевое единство и выразительность речи;
- число речевых недочетов.

Грамотность оценивается по числу допущенных учеником ошибок – орфографических, пунктуационных и грамматических.

Отметка	Основные критерии отметки	
	Содержание и речь	Грамотность
«5»	1. Содержание работы полностью соответствует теме. 2. Фактические ошибки отсутствуют. 3. Содержание излагается последовательно. 4. Работа отличается богатством словаря, разнообразием используемых синтаксических конструкций, точностью словоупотребления. 5. Достигнуто стилевое единство и выразительность текста. В целом в работе допускается 1 недочет в содержании и 1-2 речевых недочетов.	Допускается: 1 орфографическая, или 1пунктуационная, или 1 грамматическая ошибка.
«4»	1. Содержание работы в основном соответствует теме (имеются незначительные	Допускаются: 2 орфографические

	отклонения от темы). 2. Содержание в основном достоверно, но имеются единичные фактические неточности. 3. Имеются незначительные нарушения последовательности в изложении мыслей. 4. Лексический и грамматический строй речи достаточно разнообразен. 5. Стиль работы отличает единством и достаточной выразительностью. В целом в работе допускается не более 2 недочетов в содержании и не более 3-4 речевых недочетов.	и 2 пунктуационные ошибки, или 1 орфографическая и 3 пунктуационные ошибки, или 4 пунктуационные ошибки при отсутствии орфографических ошибок, а также 2 грамматические ошибки.
«3»	1. В работе допущены существенные отклонения от темы. 2. Работа достоверна в главном, но в ней имеются отдельные фактические неточности. 3. Допущены отдельные нарушения последовательности изложения. 4. Беден словарь и однообразны употребляемые синтаксические конструкции, встречается неправильное словоупотребление. 5. Стиль работы не отличается единством, речь недостаточно выразительна.	Допускаются: 4 орфографические и 4 пунктуационные ошибки, или 3 орфографические ошибки и 5 пунктуационных ошибок, или 7 пунктуационных при отсутствии орфографических ошибок, а также 4 грамматические ошибки.

	В целом в работе допускается не более 4 недочетов в содержании и 5 речевых недочетов.	
«2»	1. Работа не соответствует теме. 2. Допущено много фактических неточностей. 3. Нарушена последовательность изложения мыслей во всех частях работы, отсутствует связь между ними, часты случаи неправильного словоупотребления. 4. Крайне беден словарь, работа написана короткими однотипными предложениями со слабо выраженной связью между ними, часты случаи неправильного словоупотребления. 5. Нарушено стилевое единство текста. В целом в работе допущено 6 недочетов в содержании и до 7 речевых недочетов.	Допускаются: 7 орфографических и 7 пунктуационных ошибок, или 6 орфографических и 8 пунктуационных ошибок, 5 орфографических и 9 пунктуационных ошибок, 8 орфографических и 6 пунктуационных ошибок, а также 7 грамматических ошибок.
«1»	ставится за сочинение: - совершенно не раскрывающее тему, свидетельствующее о полном незнании текста произведения и неумении излагать свои мысли; - содержащее большее число ошибок, чем это установлено для отметки «2»	

Примечание.

1. При оценке сочинения необходимо учитывать самостоятельность (плагиат не допускается), оригинальность замысла ученического сочинения, уровень

его композиционного и речевого оформления. Наличие оригинального замысла, его хорошая реализация позволяют повысить первую отметку за сочинение на один балл.

2. Первая отметка (за содержание и речь) не может быть положительной, если не раскрыта тема высказывания, хотя по остальным показателям оно написано удовлетворительно.

3. На оценку сочинения распространяются положения об однотипных и негрубых ошибках, а также о сделанных учеником исправлениях.

Промежуточная аттестация

Родная литература

11 класс

Спецификация

1. **Назначение КИМ**

КИМ предназначены для проведения процедуры итогового контроля индивидуальных достижений обучающихся 10класса в образовательном учреждении по предмету «Родная литература» за учебный год.

2. Используемые источники при составлении КИМ

1) Федеральный государственный образовательный стандарт основного общего образования по литературе (приказ Минобразования России от 05.03.2004 № 1089

3. Характеристика работы

Работа представляет собой сочинение-рассуждение по проблемам , поднятым авторами произведений , изученных в курсе 11 класса

4. Рекомендации по проведению.

На выполнение всей работы отводится 3часа .

5. Кодификатор элементов содержания и требований к уровню подготовки обучающихся.

	КОД	Проверяемые умения
	1.1.	формулировать тему и идею текста
	1.2.	аргументировать свой ответ
	1.3.	выражать свое отношение к прочитанному
	1.4.	давать характеристику героев
	1.5.	владеть приемами отбора и систематизации материала на определенную тему
	1.6.	формулировать собственное мнение и свою позицию
	1.7.	анализировать прочитанное произведение
	1.8.	эмоционально оценивать личное восприятие произведения, впечатления о нём с обоснованием: что в произведении вызвало именно эти чувства и переживания.
	1.9.	сопоставлять эпизоды литературных произведений и сравнивать их героев.

6. Критерии оценивания

За сочинение ставится две оценки: содержание и грамотность

№	Критерии оценивания содержания	Баллы
К1		
	Содержание работы соответствует данной теме, тема раскрыта	1
	Содержание работы не соответствует данной теме, тема не раскрыта	0
К2	**Наличие примеров-аргументов**	
	Обучающийся привёл 2 примера-аргумента, которые соответствуют обоснованному ответу на поставленный вопрос.	2
	Обучающийся привёл 1 пример-аргумент, которые соответствуют обоснованному ответу на поставленный вопрос.	1

	Обучающийся не привёл примеров-аргументов, которые соответствуют обоснованному ответу на поставленный вопрос	0
К3	**Уровень владения теоретико-литературными понятиями**.	
	В работе уместно и правильно используются теоретико-литературные понятия, отсутствуют фактические ошибки	1
	В работе не используются теоретико-литературные понятия или используются неосмысленно, присутствуют фактические ошибки	0
К4	**Смысловая цельность, речевая связность и последовательность изложения**	
	Работа характеризуется смысловой цельностью, речевой связностью и последовательностью изложения: - логические ошибки отсутствуют, последовательность изложения не нарушена; - в работе нет нарушений абзацного членения текста.	1
	Работа характеризуется смысловой цельностью, связностью и последовательностью изложения, **но** допущена 1 логическая ошибка, **и/или** в работе имеется 1 нарушение абзацного членения текста. В работе просматривается коммуникативный замысел, **но** допущено более 1 логической ошибки, **и/или** имеются 2 случая нарушения абзацного членения текста	0
К5	**Композиционная цельность и логичность работы**	
	Работа характеризуется композиционной стройностью и завершённостью, ошибок в построении текста нет.	1
	Работа характеризуется композиционной стройностью и завершённостью, но допущена 1ошибка в построении текста. В работе допущено 2 ошибки и более в построении текста.	0
К6	**Соблюдение речевых норм**	
	Речевых ошибок нет, **или** допущено не более 2 ошибок.	1
	Допущено более 2-х речевых ошибок.	0

Шкала пересчёта первичного балла за содержание в отметку по пятибалльной шкале

Отметка по пятибалльной шкале	«2»	«3»	«4»	«5»
Общий балл	**0- 3**	**4-5**	**6**	**7**

	Критерии оценки грамотности	**Баллы**
ГК1	***Соблюдение орфографических норм***. Орфографических ошибок нет, или допущено***не более одной ошибки***	2
	Допущено две-три ошибки	1
	Допущено четыре и более ошибки 0	0
ГК2	***Соблюдение пунктуационных норм.*** Пунктуационных ошибок нет, или допущено**не более двух ошибок**	2
	Допущено три-четыре ошибки	1
	Допущено пять и более ошибок	0
ГК3	***Соблюдение грамматических норм.*** Грамматических ошибок нет, или допущена***одна ошибка***	2
	Допущено две ошибки	1

	Допущено три и более ошибки	0
ГК4	***Соблюдение речевых норм.*** Речевых ошибок нет, или допущено **не более двух ошибок**	2
	Допущено три-четыре ошибки	1
	Допущено пять и более ошибок	0
ФК1	***Фактическая точность письменной речи.*** Фактических ошибок в изложении материала, а также в понимании и употреблении терминов нет	2
	Допущена одна ошибка в изложении материала или употреблении терминов	1
	Допущено две и более ошибки в изложении материала или употреблении терминов	0
ФК1, ГК1-ГК4	*Максимальное количество баллов за сочинение и изложение по критериям ФК1, ГК1–ГК4*	*10*

Шкала пересчёта первичного балла за содержание в отметку по пятибалльной шкале

Отметка по пятибалльной шкале	«2»	«3»	«4»	«5»
Общий балл	**0- 3**	**4-5**	**6-8**	**9-10**

Тема сочинения:

Вопросы долга, совести, доброты в современной жизни
(по изученным произведениям)